

**Povinnosť sporovej strany uvádzať pravdivé tvrdenia a právne následky
porušenia povinnosti tvrdenia v konaniach podľa CSP
Obligation of the disputing party to state true allegations and legal
consequences of breach of the obligation to make an allegation in
proceedings under the Civile Procedure Code**

JUDr. Dalibor Vyhňálik

Paneurópska vysoká škola, Fakulta práva

Ústav súkromného práva, interný doktorand

Advokátska kancelária Blaha, Erben a partneri

Anotácia

Príspevok sa zaoberá predovšetkým problematikou povinnosti sporovej strany vymedzenej v § 150 Civilného sporového poriadku (zák. č. 160/2015 Z. z., ďalej „CSP“), podľa ktorého sú strany v súdnom konaní povinné uvádzať pravdivo a úplne podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia, týkajúce sa sporu. Sankciu za porušenie tejto povinnosti zákon výslovne nevymedzuje. CSP je však založený na princípe procesnej zodpovednosti za výsledok sporu a taktiež na tom, že procesná strana musí byť v konaní aktívna – ak chce byť úspešná. Podľa rozhodovacej praxe a názorov, prezentovaných v odborných publikáciách, porušenie tejto povinnosti má mať za následok tzv. „stratu sporu“. To znamená, že neúspešná bude tá strana, ktorá súdu vedome uvádzala, či uviedla nepravdivé, polopravdivé tvrdenia, alebo zamlčala podstatné veci pre merito sporu, o ktorých vedela alebo vedieť mohla. Treba mať preto za to, že strana, ktorá porušila ustanovenie § 150 CSP, by mala byť v konaní neúspešná bez ohľadu na intenzitu a mieru tohto porušenia a rovnako tak aj bez ohľadu na hmotnoprávne predpoklady prejednávanej veci. Žiaľ, v praxi je to niekedy naopak. Tí, ktorí si svoje procesné povinnosti riadne plnia, sú znevýhodnení oproti tým, ktorí klamú.

Annotation

The article deals mainly with the issue of the dispute party's obligation defined in § 150 of the Civil Procedure Code (Act No. 160/2015 Coll., Hereinafter „CSP“), according to which the parties in court proceedings are obliged to state truthfully and completely substantive and decisive facts. allegations concerning the dispute. The sanction itself for violating this obligation is not explicitly defined by law. However, the CSP is based on the principle of procedural responsibility for the outcome of the dispute and also on the fact that the litigant must be active in the proceedings – if he wants to be successful. According to the decision-making practice and opinions presented in professional publications, a breach of this obligation should result in a „loss of litigation“. This means that the party who knowingly made to the court whether it made false, semi-true allegations or whether it concealed material matters for the merits of the dispute of which it knew or could have known will be unsuccessful. It must therefore be held that the party who has infringed the provisions of Paragraph 150 of the CSP should be unsuccessful in the proceedings, regardless of the intensity and extent of that infringement, as well

as regardless of the substantive requirements of the present case. Unfortunately, in practice it is sometimes the other way around. Those who perform their procedural duties properly are at a disadvantage compared to those who lie.

Klíčové slová

Skutkové tvrdenia, povinnosť tvrdenia, popretie skutkových tvrdení

Key words

Factual allegations, duty to assert, denial of factual allegations

Úvod

V praxi sa často stáva, že sporová strana, s cieľom uspieť v súdnom konaní, vedome uvádza nepravdivé tvrdenia v predstave, že sa v súdnom konaní na to nepríde, alebo sa spolieha na to, že druhá strana sporu nebude vedieť preukázať, že uvádzané skutkové tvrdenia sú vedome nepravdivé, prípadne že sa v konaní vedome zamlčujú podstatné skutočnosti pre *merito* veci. Civilný sporový poriadok výslovne ukladá sporovým stranám povinnosť tvrdenia, čo znamená povinnosť strán uvádzať také skutkové tvrdenia, ktoré sú pravdivé, pričom tieto tvrdenia musia strany uvádzať včas. Ak strana tieto skutočnosti neuvedie pravdivo, alebo ich neuvedie včas, treba mať za to, že porušila svoje povinnosti vymedzené v § 150 CSP. Za porušenie povinnosti včasného tvrdenia, eventuálne včasného uplatnenia procesného útoku alebo obrany, sa považujú prípady, ak tvrdenia strana mohla predložiť už skôr, ak by konala starostlivo so zreteľom na efektívnosť, rýchlosť a hospodárnosť konania.

Úspech strany, ktorá súdu v konaní uvádza nepravdivé skutkové tvrdenia, by bolo možné vnímať ako porušenie princípu právneho štátu. Vo všeobecnosti totiž platí, že každý má právo na spravodlivé súdne konanie, v ktorom sa budú dôsledne rešpektovať zákonné a ústavné princípy. O spravodlivom rozhodnutí možno hovoriť len vtedy, ak je daná rovnosť strán, s čím sú nepochybne spojené určité zákonné atribúty. Nie je spravodlivé, zákonné a ani žiaduce, aby strana, ktorá v súdnom konaní vedome uvádza nepravdivé tvrdenia, bola úspešná na úkor strany, ktorá si povinnosť tvrdenia riadne splnila. S právom je tak potrebné spájať nielen zákonnosť, rovnosť pred zákonom, ale aj spravodlivé následky pre osoby, ktoré sa právom neriadia. Povinnosť sporovej strany „hovoriť“ pravdu nemôže existovať bez primeranej sankcie, pričom takouto sankciou je prehra v spore. Napriek tomu sa v praxi stáva, že takéto strany bývajú v konaní často úspešné, hoci aj samotným sudcom je zrejmé, že úspešná strana súd klamala, čo znamená, že súdy tieto nepravdivé tvrdenia vedome prehliadajú.

Vymedzenie problematiky: kto klame, bez ďalšieho prehrá...

Medzi povinnosťmi sporovej strany patrí tzv. povinnosť tvrdenia, inak povedané „povinnosť opísať rozhodujúce skutočnosti“.

Skutkové tvrdenia musí strana uvádzať pravdivo aj v rámci písomných podaní (žaloba, vyjadrenie, replika, duplika, atď...), ale aj v rámci prednesu na pojednávaní či výsluchu sporovej strany. Z hľadiska povinnosti uvádzať pravdivo skutkové tvrdenia je bezpredmetné, akým spôsobom boli tvrdenia súdu prednesené. Rovnako nie je právne významné, či sporová strana uvádza skutkové tvrdenia osobne alebo prostredníctvom zvoleného zástupcu.

Žiadna sporová strana, ak chce byť v súdnom konaní úspešná, nemôže ostať pasívna a túto pasivitu nemôže súd podľa CSP nahrádzať (tak ako tomu bolo v pôvodnom civilnom procesnom kódexe – Občianskom súdnom poriadku). Pasivitu strany, pri ktorej si strana neplní svoju „povinnosť tvrdiť“, je potrebné v súdnom konaní náležite zohľadniť, keďže CSP je založený na princípe, podľa ktorého sporové strany majú byť v spore aktívne, pričom pasivitu strán „trestá“ neúspechom vo veci, resp. tým, že skutočnosti nebude súd považovať za sporné. Strana nemôže bezdôvodne a bez právnych následkov nereagovať na výzvu súdu, v ktorej jej bola uložená povinnosť vyjadriť sa.

CSP prioritizuje procesnú aktivitu sporových strán, ktoré sú zásadne povinné tvrdiť rozhodujúce skutočnosti a označiť dôkazné prostriedky na preukázanie svojich tvrdení. Každá procesná strana má právo oboznámiť sa a reagovať na tvrdenia a dôkazné návrhy protistrany, s tým, že ak nereaguje alebo ak reaguje neskoro (bezdôvodne zmešká lehotu) má to vyvolať adekvátne právne následky. Na pojednávaní už preto nemôžu sporové strany uvádzať skutočnosti, ktoré mohli uviesť skôr a rovnako tak nesmú bezdôvodne zmeškať procesnú lehotu na vyjadrenie.

Porušenie povinnosti tvrdenia sa považuje za procesnú pasivitu strany sporu majúcu za následok procesnú sankciu vo forme buď nespornosti nepopretých skutkových tvrdení protistrany, alebo vo forme neúčinnosti nekvalifikovaného popretia skutkového tvrdenia protistrany. Na odvrátenie fikcie nespornosti skutkových tvrdení protistrany postačuje ich generálne popretie iba vtedy, ak strana uvedie vlastné tvrdenia o skutkových okolnostiach.

Je preto možné, že ešte pred prvým pojednávaním bude zrejmé, ktorá strana bude v konaní úspešná, a to v nadväznosti na uvedené nesplnenie procesných povinností druhej sporovej strany.

To znamená, že je potrebné, aby v každom konaní súd aplikoval nástroje CSP, ktoré majú slúžiť na urýchlenie súdneho procesu v zmysle, aby v nich aplikoval sudcovskú koncentráciu konania (§ 153 ods. 1, 2 CSP) a skutkové tvrdenia, ktoré neboli sporovou stranou popreté včas alebo vôbec, považoval za nesporné. Nie je preto ospravedlniteľné, ak sa strana nevyjadrí písomne, alebo poskytne len veľmi čiastkové tvrdenia v písomnom prejave myslieť si, že na pojednávaní to doplní a vysvetlí. Riskuje totiž, že na pojednávaní dodatočný priestor nedostane (podľa striktného dodržania CSP by ho dostať ani nemala).

V prípade nerešpektovania *povinnosti tvrdiť riadne a včas* procesnou stranou už nie je potrebné, za súčasného dodržania princípov CSP (hospodárne, bez zbytočného zaťažovania súdu, či strán sporu (čl. 17, § 100 CSP), pristúpiť k ďalšiemu dokazovaniu, vďaka čomu by mal súd rozhodnúť spravidla na prvom pojednávaní (§ 179 ods. 1 CSP).

Ak však nastane situácia, napr. že v rámci písomného prejavu uvedie sporová strana skutočnosť A a následne počas výsluchu strany uvedie skutočnosť B, pričom skutočnosť A a skutočnosť B sa vzájomne vylučujú, je potrebné, aby tento rozpor strana bez zbytočného odkladu sama iniciatívne súdu objasnila. Na tieto účely má súd možnosť korekcie prílišnej tvrdosti zákona a môže vyzvať strany na doplnenie, prípadne objasnenie rozporuplného skutkového tvrdenia. Ak strana, napriek výzve súdu, riadne a včas takýto rozpor neobjasní, sú splnené zákonné predpoklady na to, aby táto sporová strana v súdnom konaní „prehrala“. Ak napriek uvedenému súd pokračuje v dokazovaní, máme za to, že porušuje svoje povinnosti, podľa ktorých je povinný vec prejednať v súlade so zásadou hospodárnosti a rýchlosti konania. Takýto postup je nespravodlivý a neprimeraný voči druhej strane, ktorá svoje povinnosti

vymedzené v § 150 CSP neporušila. Inými slovami – ak súd nepostupuje tak, že sporová strana po tom, čo porušila povinnosti podľa § 150 CSP, v spore v konečnom dôsledku neuspее, postup súdu nie je súladný s princípom rovnosti sporových strán, keďže druhá strana musí naďalej uplatňovať prostriedky procesného útoku alebo sa musí ďalej brániť, hoci v zmysle zákona by mala mať postavenie úspešnej strany – víťaza sporu.

Sporová strana má povinnosť vyjadrovať sa úplne a pravdivo vo všetkých svojich písomných vyjadreniach, prednesoch, či v rámci výsluchu. Z hľadiska povinnosti vyjadrovať sa v konaní pravdivo nie je zásadným rozdielom, pri ktorom z uvedených procesných postupov, resp. úkonov, tak sporová strana neurobí.

CSP je postavený na princípe, v zmysle ktorého ten, kto v súdnom konaní klame – bez ďalšieho v spore prehrá, to platí aj v prípade, ak je niekto v spore pasívny a ignoruje výzvy súdov či skutkové tvrdenia protistrany. Ide teda o procesnoprávnu sankciu, ktorá plní aj preventívny a výchovný charakter v záujme spravodlivého rozhodnutia a korektného správania sporových strán. Z tohto pohľadu hodnotíme súčasnú úpravu CSP za vhodnú.

Doktrína civilného procesu tradične rozlišuje medzi procesnými povinnosťami a procesnými bremenami. Procesná povinnosť je konkrétna a spravidla vynútiteľná procesná povinnosť stanovená objektívnym právom a ako taká je súčasťou procesnoprávneho vzťahu medzi súdom a procesnými stranami. Procesné bremeno je, naopak, špecifickým následkom nedodržania relevantných procesných povinností. Procesné bremeno nie je teda súdom vynútiteľná povinnosť, jeho prípadné neunesenie však predstavuje určitú formu procesnej sankcie. Touto procesnou sankciou je najčastejšie tzv. strata sporu. Inak povedané, neunesenie konkrétneho procesného bremena nie je sankcionované zo strany súdu konkrétnou sankciou (napr. peňažnou sankciou a pod.), ale sankciu predstavuje „strata civilného sporu“^[1].

Súd nemôže vyvodzovať právne účinky zo zanedbania procesnej povinnosti protistrany poprieť tvrdenia žalobcu iba v takom prípade, ak samotný žalobca zanedbal svoju povinnosť tvrdenia. Povinnosť strany sporu tvrdiť má pritom kľúčový význam a predstavuje jeden zo základných princípov civilného procesu (čl. 8 CSP – procesné povinnosti a procesné bremená).^[2] To znamená, že ak si ani jedna strana uvedenú procesnú povinnosť nesplní, nezakladá to právne účinky. Opačná situácia je v prípade, ak si jedna strana svoju procesnú povinnosť splní a druhá nie.

Ak skutkové tvrdenia strany neboli včasne a účinne popreté protistranou, je potrebné prijať záver, že skutkový stav veci je nesporný. Dôkazné bremeno ako inštitút procesného práva postihuje stranu, v ktorej záujme je, aby určitá skutočnosť, rozhodná podľa hmotného práva, ktorá je tvrdená stranou sporu, bola v konaní preukázaná natoľko, aby ju súd uznal za pravdivú. Dôkazným bremenom sa rozumie procesná zodpovednosť strany sporu za to, že v konaní budú jej tvrdenia preukázané, v opačnom prípade – t. j. v prípade „neunesenia tvrdenia“ bude v spore neúspešná. Okruh rozhodujúcich skutočností, ktorých sa týkajú povinnosti tvrdenia a označenia dôkazov na preukázanie tvrdení, je daný hypotézou hmotnoprávnej normy, ktorá upravuje sporný právny pomer účastníkov konania. Táto norma zásadne určuje tak rozsah dôkazného bremena (okruh skutočností, ktoré musia byť preukázané), ako aj nositeľa dôkazného bremena.

Schopnosť strany uniesť bremeno tvrdenia spolu s dôkazným bremenom je predpokladom pre jej úspech v spore. **Nesplnenie povinnosti tvrdiť, resp. relevantne tvrdiť (uviesť tvrdenia z hľadiska ich kvality pravdivé, úplné podstatné a rozhodujúce) má pre stranu procesnoprávnu sankciu, ktorou je strata sporu.**^[3]

Rovnako v tejto súvislosti poukazujeme na ust. čl. 8 CSP, podľa ktorého strany sporu sú povinné označiť skutkové tvrdenia dôležité pre rozhodnutie vo veci a podprieť svoje tvrdenia dôkazmi, a to v súlade s princípom hospodárnosti a podľa pokynov súdu, a taktiež v súlade § 150 CSP, podľa ktorého strany majú povinnosť pravdivo a úplne uvádzať podstatné a rozhodujúce skutkové tvrdenia týkajúce sa sporu. Nesplnenie tejto povinnosti je sankcionované procesnými prostriedkami, a **to najmä vo forme rýchlej straty sporu.**^[4]

V tomto smere je potrebné vysporiadať sa aj s tým, čo v prípade, ak pravdu nehovorí svedok. Svedok v sporovom konaní vypovedá na základe návrhu jednej zo strán, z čoho vyplýva, že súd nemôže vykonať výsluch svedka bez toho, aby ho navrhla strana sporu. Krivá výpoveď je síce trestným činom, ale môže mať nepravdivá svedecká výpoveď procesný následok aj v prebiehajúcom civilnom súdnom konaní? Podľa nášho názoru môže a dokonca aj musí. Ak svedok vypovedá v súdnom konaní nepravdivo, je povinnosťou strany bez zbytočného odkladu uviesť súdu pravdivé tvrdenia v nadväznosti na výpoveď svedka. Procesná strana má právo sa vyjadriť nielen ku všetkým tvrdeniam protistrany, ale aj ku všetkým vykonaným dôkazom vrátane svedeckej výpovede. Z princípu kontradiktórnosti konania tiež vyplýva, že samotná sporová strana musí mať možnosť posúdiť, či a do akej miery je právne významné vyjadriť sa k dôkazom či tvrdeniam protistrany, ako aj k tomu, či vyjadrenie protistrany obsahuje také skutkové a právne dôvody, na ktoré je potrebné reagovať; nezáleží pritom, aký to bude mať účinok na samotné súdne rozhodnutie.

Procesnej povinnosti strany sporu uviesť skutkové tvrdenia zodpovedá procesná povinnosť protistrany poprieť tvrdené skutočnosti, t. j. bremeno tvrdenia je v korelácii s bremenom popretia tvrdení protistrany. Strana sporu má povinnosť predložiť skutkové tvrdenia pravdivo a úplne, to znamená, že nesmie zamlčať skutkové tvrdenia, o ktorých vie. Zároveň by malo platiť, že ak strana vie, že svedok nehovorí pravdu, mala by na jeho nepravdivé tvrdenie (pravdivo) reagovať, v opačnom prípade by išlo o „zamlčanie pravdy“, ktoré by sa malo vnímať ako porušenie povinnosti strany sporu tvrdiť pravdivo a úplne, čo by malo mať za následok prehru sporu. Svedok má vypovedať o skutočnostiach tak, ako ich vnímal *vlastnými* zmyslami. Ak však vedome klame, je veľmi pravdepodobné, že tak robí po predchádzajúcej konzultácii s niektorou zo sporových strán s cieľom privodiť jej úspech vo veci samej.

Ak jedna strana tvrdenia svedka účinne poprie, to znamená, že uvedie nielenže svedok nevypovedal pravdu, ale uvedie aj tvrdenia, z ktorých je zrejmé, že realita je iná, je povinnosťou druhej strany takéto skutočnosti objasniť. Ak si strana svoje povinnosti nesplní, teda ostane pasívna, alebo uvedie bez ďalšieho, že svedok vypovedal pravdu, je potrebné prijať záver, že strana porušila svoju povinnosť vymedzenú v § 150 CSP, čo by malo mať opätovne za následok rýchlu stratu sporu. Analogicky to platí aj v prípade iných dôkazných prostriedkov – ak obsahujú nepravdivé tvrdenia, je povinnosťou strany tieto účinne poprieť a to bez zbytočného odkladu.

V neposlednom rade je potrebné poukázať aj na oprávnenie súdu čiastočne korigovať neplnenie povinnosti sporovej strany tvrdiť pravdivo a včas. Toto oprávnenie treba však vnímať len ako určitý

materiálny korektív a nemôže nahrádzať povinnosť strany tvrdiť. Týmto sa odstraňuje prílišná tvrdosť prejednávanej zásady, ktorú je podľa CSP potrebné striktné dodržiavať. Súd teda môže požadovať určité vysvetlenie, objasnenie tvrdení, ktoré sú pre neho nejasné, nezrozumiteľné, alebo sa mu javia ako neúplné. Nemôže však nahrádzať procesnú aktivitu strany, a teda ani sám iniciatívne viesť výsluch strany, či vyslovene aktívne zisťovať skutkový stav. Túto povinnosť si majú strany splniť sami, a to automaticky. Ak však strana v súdnom konaní uvádza nepravdivé tvrdenia, je žiaduce, aby ju súd vyzval, aby vysvetlila prípadný rozpor. V prípade, že je zrejmé, že zjavne klame, je potrebné vo veci bez ďalšieho rozhodnúť tak, že v celom rozsahu prehrá tá sporová strana, ktorá v súdnom konaní klame.

V rámci návrhov *de lege ferenda* preto navrhujeme do § 150 CSP doplniť odseky 2 a 3, ktoré by zneli.

2. Porušenie povinnosti podľa § 150 CSP ods. 1 má za následok prehru sporovej strany vo veci samej.

3. Ak má súd pochybnosti, o tom, či sporová strana v súdnom konaní porušila svoje povinnosti podľa § 150 ods. 1 CSP, vyzve sporovú stranu, aby túto skutočnosť náležite objasnila. Ak si strana túto svoju povinnosť nesplní v primeranej lehote určenej súdom a ak neposkytne vecné odôvodnenie, súd bez ďalšieho rozhodne podľa odseku 2.

Pravdou je, že navrhovanou úpravou by sa dosiahlo „iba“ precizovanie existujúceho právneho stavu, keďže k rovnakému záveru je možné dospieť už interpretáciou súčasnej právnej úpravy. Slabou stránkou súčasnej úpravy je však, podľa nášho názoru, jej nesprávna aplikácia zo strany súdov. Výslovný návrh *de lege ferenda* by tak mohol uvedený interpretačný problém odstrániť. Nad rámec doposiaľ tvrdeného možno hovoriť aj o povinnosti súdu obligatórne vydať rozsudok pre uznanie nároku, resp. pre vzdanie sa nároku, ak žalovaný alebo žalobca porušil svoje povinnosti vymedzené v § 150 CSP, a teda jeho tvrdenia (prejavy vôle) sa nezakladajú na pravde. V takom prípade je potrebné mať za to, že jeho úspech je závislý na účinnom popretí procesného útoku, eventuálne procesnej obrany a takýmto „účinným popretím“ nemôže byť nepravdivé tvrdenie. Znamená to, že ak strana v súdnom konaní účinne (pravdivo) nepoprie tvrdenia protistrany, nebude v konaní úspešná bez ohľadu na dôvodnosť nároku.

V neposlednom rade je potrebné poukázať na to, že aj v Českej republike platí analogický princíp, hoci česká právna úprava procesného práva výslovne neukladá sporovej strane povinnosť pravdivého tvrdenia. Tento koncept však možno vyčítať z bohatej odbornej literatúry, napr. profesor Macur sa k tvrdeniu strany postavil nasledovne: „procesní strana nesmí tvrdit skutečnosti, o nichž je přesvědčena, že jsou nepravdivé. Nesmí také popírat tvrzení odpůrce, je-li přesvědčena o jejich pravdivosti.“^[5]

Taktiež uvádza, že „Porušení povinnosti pravdivosti se může strana dopustit nejen pozitivně nepravdivými tvrzeními, ale také vědomým potlačováním poznatků o podstatných skutečnostech. Procesní strany se mají zdržet všeho, co vede k zatemnění poznatků o skutečnostech. Nesmí se ve svých přednesech odchýlit od pravdy a mají se vyhnout neúplným, nepřesným a mnohoznačným výkladům.“^[6]

Profesor Macur síce neuvažuje priamo o prehre v spore, z jeho názorov však možno vyčítať, že podporuje existenciu sankcie za porušenie povinnosti pravdivosti, resp. vysvetľovacej povinnosti a predznačuje, že by to mala byť prehra v spore. Podľa názoru prof. Macura má byť sankcia za „porušenie povinnosti pravdivosti“ predmetom voľnej úvahy súdu: „vzniká dostatečný prostor pro uplatnění všech složitých a početných kritérií v různých, podstatně rozdílných procesních situacích, v nichž uplatnění sankce za porušení vysvětlovací povinnosti přichází v úvahu. Procesní povinnosti účastníků, tedy i

povinnost pravdivosti a povinnost vysvětlovací je třeba chápat v kontextu se základními principy moderního civilního soudního procesu.“

Povinnosti pravdivosti sa neskôr venovalo aj viacero iných českých odborníkov z ródov procesualistov. Pravdou je, že absencia ustanovenia o „pravdivosti tvrdenia“ v českej právnej úprave je opakovane kritizovaná. JUDr. František Ištvanek z Právnickéj fakulty Karlovej univerzity napríklad uvádza: „*opírání stále platného poslání procesního práva, aby ve sporu uspěl ten, komu svědčí hmotné právo, se podle mého názoru výrazně projevuje ve vztahu k naprostému odklonu soudní praxe od respektu k existenci povinnosti pravdivosti, chcete-li povinnosti k pravdě. Ostatně český občanský soudní řád už takovou povinnost nikde, ba dokonce ani v § 101 odst. 1 písm. a), vyjadřujícím obecný požadavek na základ procesních povinností, neklade. Může to znamenat, že lež není zakázána a že procesní strana smí tvrdit skutečnosti, o nichž je přesvědčena, že jsou nepravdivé a že lze popírat tvrzení protistrany, o nichž je sama přesvědčena jako o pravdivých? Nedomnívám se, že povinnost pravdivosti je určena účastníkům jen vůči soudu. Pokud by tomu tak mělo být, pak by bylo snadné jej přesvědčit nebo přímo obalamutit systémem vnitřně konzistentních důkazů. Právě při vnímání kontradiktorní povahy sporu se musí projevit, že povinnost pravdivosti prochází zásadním testem zejména ve vztahu k protistraně. Je-li pak neplnění takové povinnosti v řízení namítáno, nevystačí si soudce osvěcený posláním procesu v závislosti na hmotném právu prostým odbytím neprokázaného odporu v onom shora popsaném mechanickém modelu.“*

Záver

Súčasnú právnu úpravu obsiahnutú v CSP, ktorá výslovne ukladá „povinnosť pravdivosti tvrdenia“ možno hodnotiť pozitívne. Sporová strana, ktorá vie, že pri porušení tejto procesnej povinnosti môže „prehrať všetko“ by si tak mala vopred rozmyslieť, čo bude tvrdiť a ako to bude tvrdiť. Zastávame názor, že správna aplikácia uvedeného ustanovenia v kontexte „rýchlej straty sporu“ bude mať do budúcnosti za následok vyššiu vymožitelnosť práva a prinesie viac spravodlivých rozhodnutí.

Klamstvo sporovej strany pred súdom totiž spĺňa atribút nemorálnosti a svedčí o arogantnom prístupe k právu, spravodlivosti, sudcovskej autorite, protistrane, ale aj spoločnosti. Žiaľ, mnohí sudcovia na uvedené neberú ohľad, a tak sa častokrát stáva, že strana, ktorá si nesplnila svoje povinnosti uviesť skutkové tvrdenia riadne, včasne a predovšetkým pravdivo, má vo veci úspech. Uvedeným spôsobom sa znižuje vymožitelnosť práva v Slovenskej republike a znižuje sa tým dôvera súdov zo strany ľudí. Ak by bola dôsledne rešpektovaná zásada, podľa ktorej by platilo, že „ten kto klame, prehrá“, nelákalo by to sporové strany klamať.

Najvyšší súd SR a Ústavný súd Slovenskej republiky opakovane zdôrazňujú, že najvšeobecnejšou hodnotou štátu je hodnota spravodlivosti^[7]. Tejto hodnote zodpovedá poskytnutie ochrany proti bezpráviu a naplnenie všeobecných právnych zásad, podľa ktorých každý je povinný znášať dôsledky svojho konania a nikto nemôže mať prospech z vlastnej nepoctivosti. To znamená, že právo nemôže byť aplikované takým spôsobom, aby sa prakticky negovalo poskytnutie ochrany proti bezpráviu a aby sa sporovej strane „oplatilo“ konať protiprávne, resp. obchádzať ustanovenia zákona.

Len potom, ako budú sudy striktné rešpektovať povinnosť procesnej strany tvrdiť pravdivo a úplne a zároveň dôsledne aplikujú sankčné mechanizmy, môžeme konštatovať, že sudy rozhodujú spravodlivo a v súlade s právom.

Použité informačné zdroje

ŠTEVČEK, M. a kol. *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Praha: C. H. Beck, 2016, 1516 s., ISBN: 9788074006296

CHRAPKOVÁ, L. *Je potrebný výsluch účastníka?* In *Justičná revue*, 63, 2011, č. 2, s. 224 – 227, ISSN: 1335 – 6461

PRÍBELSKÁ, P. *Vplyv kontradiktórnosti v sporovom konaní na dokazovanie v civilnom procese*. In *Justičná revue*, 2008, č. 3, s. 394 – 399, ISSN: 1335 – 6461

Návrh legislatívneho zámeru rekodifikácie civilného práva procesného. Bratislava: Ministerstvo spravodlivosti SR, 2013

ČENTÍK, T. *Negatívna dôkazná teória – pojem a judikatúra*. [online] 2016 [cit. 2017-02-05].

MACUR, J.: Povinnost pravdivosti a její legislativní úprava v civilním soudním řádu. *Právní rozhledy* ročník 1999,

HORVÁTH, E. – ANDRÁŠIOVÁ, A.: *Civilný sporový poriadok. Komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer s. r. o. , 2015. 844 s. ISBN 978-80-8168-318-3

KOTRECOVÁ, A. *Rekodifikácia civilného procesného práva: Dokazovanie*. In *Bulletin slovenskej advokácie*. ISSN 1335-1079, 2016, roč. XXII, č. 11, s. 5 – 7

ŠTEVČEK, M. *Koncepcia civilného procesu v Slovenskej republike*. In *Justičná revue*. ISSN 1335-6461, 2016, roč. 68, č. 4, s. 466 – 478.

SEDLAČKO, F. *Rekodifikácia civilného procesného práva: Dokazovanie*. In *Bulletin slovenskej advokácie*. ISSN 1335-1079, 2016, roč. XXII, č. 11, s. 4 – 5

MAZÁK, J. *Nové občianskoprávne kódexy a právo Európskej únie: Nezabudli sme na základné princípy?*. In *Bulletin slovenskej advokácie*. ISSN 1335-1079, 2016, roč. XXII, č. 3, s. 30 – 35

Kolektív autorov, *Dokazovanie v civilnom a trestnom konaní*, Justičná akadémia, Pezinok, ISBN 978-80-970207-4-3, 2012, s. 90

Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 M Cdo 6/2010 zo dňa 22. 09. 2010

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 294/2012

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2 Cdo 256/2012

Uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 MCdo 17/201

Rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica Sp. zn.: 17Co/72/2019

Rozsudok Krajského súdu Trnava 31Cob/81/2019 KS

Uznesenie Ústavného súdu SR z 11. júna 2019, sp. zn. I. ÚS 246/2019

Uznesenie Najvyššieho súdu SR z 30. novembra 2016, sp. zn.: 1 Cdo 8/2016, R 3/2017

Rozsudok Krajského súdu Trenčín, 25Co/8/2019

Rozsudok Krajského súdu Trenčín, 5Co/16/2020

Rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica, 17Co/56/2020

Rozsudok Krajského súdu Nitra, 12Co/37/2017

Rozsudok Krajského súdu Nitra, sp. zn. 8Co/194/2018

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6 Cdo 157/2010

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 8Cdo/178/2018

Poznámky pod čiarou

^[1] Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, 50 s.)

^[2] Uznesenie Ústavného súdu SR z 11. júna 2019, sp. zn. I. ÚS 246/2019

^[3] Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 M Cdo 6/2010 zo dňa 22. 09. 2010; uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 294/2012, sp. zn. 2 Cdo 256/2012, sp. zn. 6 MCdo 17/201, Rozsudok Krajského súdu Banská Bystrica Sp. zn.: 17Co/72/2019

^[4] Rozsudok Krajského súdu Trnava 31Cob/81/2019 KS

^[5] Macur, J.: Povinnost pravdivosti a její legislativní úprava v civilním soudním řádu. Právní rozhledy ročník 1999, č. 4.

^[6] Tamtiež

^[7] Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 6 Cdo 157/2010, Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 8Cdo/178/2018